

משנה חגיגה פרק ג

Mishnah Hagigah, chapter 3

(1) Greater stringency applies to holy things [e.g., sacrifices] than to *terumah*, for [defiled] vessels may be immersed within [other defiled] vessels if [they are intended] for *terumah*, but [this procedure may not be followed if they are intended] for sacrifices [we say that the weight of

א חומר בקדש מבתרומה, שמטבילין כלים בתוך כלים לתרומה, אבל לא לקדש. אחרים ותוך ובית הצביטה בתרומה, אבל לא בקדש. הנושא את המדרס נושא את התרומה, אבל לא את הקדש. בגדי אוכלי תרומה, מדרס לקדש. לא כמדת הקדש מדת התרומה, שבקדש מתיר ומנגב ומטביל ואחר

the inner vessel will not allow water to reach the interior of the outer vessel, nor will the interior of the outer vessel allow the water to reach the outer side of the inner vessel]. [A utensil that has inner and outer parts] the exterior [part], the interior [part], and [the] handle [of the vessel are regarded as distinct entities, and one does not defile the other via Rabbinical defilement] for *terumah*; but not so, for sacrifices. A person bearing [something possessing] *midras* [impurity, e.g., wearing the shoe of a person with gonorrhoea] may [at the same time] carry *terumah* [if it is in an earthen vessel], but he may not [carry] sacrifices. The garments of those eating *terumah* are regarded as possessing *midras* [impurity] for [those eating] sacrifices (see previous chapter). The rule for [those eating] sacrifices is not as the rule for [those eating] *terumah*, for [regarding the immersion of defiled garments for] sacrifices, a person unties [any knots], dries,

רבנו עובדיה מברטנורא

א חומר בקדש. שמטבילין כלים בתוך כלים. כששניהם טמאים: אבל לא לקדש. דאמרי כבודו של כלי הפנימי המכביד על החיצון שהוא מונח בתוכו. חוצץ בפני הטומאה (צריך לומר בפני המים וכן הוא ברש"י גמרא) ואין טבילה עולה לא לזה ולא לזה: אחרים ותוך ובית הצביטה לתרומה. כלי הראוי להשתמש בתוכו. ובאחריו ובית צביטתו. ואם נטמא בית צביטתו לא נטמא אחריו ותוכו. ופירוש בית הצביטה. בית אחיזה. לשון ויצבט לה קלי (רות ב) ואית דגרם בית הצביעה לשון אצבע שעושין לכלי בית אחיזה להכניס אצבעו בתוכו. כשהוא שותה. כדי שלא יכניס ידו לתוך הכלי: אבל לא לקדש. שאם נטמא אחד מהם בטומאה דרבנן כולו טמא לקדש: הנושא את המדרס. מנעל של זב: נושא את התרומה. אם ירצה בחבית של חרס, שאינו נוגע באוירה: אבל לא את הקדש. משום מעשה שהיה באדם אחד שהיה נושא חבית יין של נסכים ונפקה לו רצועה של סנדל שהיתה מדרס הזב. ונטלה בידו ומתוך כך נפלה לאויר החבית ונטמא הקדש באותה שעה אמרו הנושא את המדרס לא ישא את הקדש. ולפי שמעשה שהיה בקדש היה. לפיכך לא גזרו אלא בקדש ולא בתרומה: לא כמדת הקדש. בחציצת טבילתו מדת התרומה: שבקדש. אם יש בגד טמא ובא להטבילו. אם קשור הוא מתיר את קשרו. משום דמייא לחציצה: ומנגב. אם לח הוא מנגבו תחילה

immerses [the garment], and then ties; while [regarding defiled garments for] *terumah*, he ties and may afterwards immerse [the garment with the knot intact].

(2) Vessels that have been finished in purity require immersion [to be used] for sacrifices, but do not [require immersion] for *terumah*. A vessel joins together [i.e., imparts the same status of impurity] to its entire contents regarding sacrifices, but does not [join together] regarding *terumah* [i.e., he removes the portion touched by the defiled person only]. The fourth degree [of impurity] invalidates sacrifices [i.e., if A is a prime source of impurity and touches B, and B touches C, and C touches D, if D is a sacrifice it becomes invalid], but [no more than] the third degree [of impurity invalidates] *terumah*. While regarding *terumah*, if one hand of a person becomes defiled, his other hand is [still regarded as] pure. Regarding sacrifices, he must immerse both [hands], for one hand defiles the other regarding sacrifices, which is not the case regarding *terumah*.

(3) [By Rabbinic decree unwashed hands have a second degree impurity and would disqualify *terumah* via contact as a third degree impurity, nevertheless, ordinary] **dry foods may be eaten together with *terumah*** with unwashed hands [i.e., if one had *terumah* placed in his mouth without touching it, it may be eaten together with ordinary food that has touched his hands] however, [**dry foods רבנו עובדיה מברטנורא**

דשמנונית שעליו הוי כחוצץ: ובתרומה. אם ירצה קושרו ואחר כך מטביל כשהוא קשור ואין בכך כלום: **ב כלים הנגמרים בטהרה**. שגממן חבר ונוהר בהם משבאו קרוב לגומון שהם ראויין לקבל טומאה: אף על פי כן צריכין טבילה לקדש, חיישינן שמא נתו רוק מפי ע"ה על הכלי בשעה שהיה החבר אוחז בו. ואף על פי שבאותה שעה עדיין לא נגמר הכלי ולא היה מקבל טומאה שמא לאחר שנגמר והיה ראוי לקבל טומאה עדיין היה הרוק לח ומטמא דתנן במסכת נדה הזוב והרוק משמאין לחים: **הכלי מצרף מה שבתוכו**. היו חתיכות הרבה של אוכלין בכלי אחד ונגע טבול יום שהוא פוסל את התרומה באחת מהן. הכלי מצרפן להיות כולן חשובים כחתיכה אחת ונפסלו כולן דכתיב (במדבר ז) כף אחת עשרה זהב הכתוב עשאו לכל מה שבכף אחת: **אבל לא לתרומה**. אלא אותה חתיכה שנגע בה היא פסולה והשאר טהורות: **הרביעי בקדש פסול**. ואינו פוסל: **אם נטמאת אחת מידיי**. בטומאות דרבנן כגון באוכלין ומשקין טמאים וכיוצא בהן שאין מטמאין אלא ידיים ולא את הגוף: **ובקדש מטביל את שתיהן**. והוא שתשאר לחלוהית ביד הטמאה בשעה שנטמאה. אבל לא היה לחלוהית ביד הטמאה אין היד האחת טמאה עד שתגע בה: **ג אוכלין אוכלים נגובים בידים מסואבות בתרומה**. הכי קאמר אוכלין אוכלים של חולין נגובין בידים מסואבות עם התרומה אבל

may] not [be eaten] together with sacrifices [with unwashed hands]. [Though, regarding ordinary produce, there is no third degree impurity and

לא בקדש. האונן ומחסר כפורים צריכין טבילה לקדש, אבל לא לתרומה: ד חמר בתרומה, שביהודה נאמנים על טהרת יין

thus ordinary food does not become defiled by touching unwashed hands, however, the Rabbis forbade this, in the case of sacrifices, lest he raise his hands to his mouth and touch the sacrificial food defiling it to the third degree. Regarding *terumah*, which could also become defiled to the third degree, the Rabbis trusted that one would not raise his hands to his mouth. The reason why the first case of the Mishnah specifies **dry foods**, is because had the ordinary food been wet, contact with unwashed hands would defile the liquid to the first degree, {since liquids always revert back to a first degree (see Parah 8:7)}, which in turn would defile the food to the second degree, and eating it together with *terumah* would defile it to the third degree.] An *onen* [mourner prior to the burial] and one who has not yet brought [a sacrifice for] atonement [e.g., a person with gonorrhea who immersed after seven clean days awaits sunset and brings a sacrifice on the eighth day to complete his purification] require immersion for [eating] sacrifices, but do not [require immersion] for [eating] *terumah*.

(4) Greater stringency applies to *terumah* [than to sacrifices], for in Judea they [*ammey ha'arets* — common people, who are ignorant in the laws of purity] are

רבנו עובדיה מברטנורא

או שתחב הוא עצמו אוכלין של קדש בפיו על ידי כוש או כרכר. ובקש לאכול צנון או בצל של חולין עמקן. שאין ידים מסואבות השניות לטומאה מטמאות את החולין אפ"ה גזור רבנן שלא יאכלם עם הקדש שמא יגע בידי מסואבות באוכלין של קדש שבפיו ולענין תרומה אף על פי שהידים המסואבות פוסלות לא עשו מעלה. אלא אמרינן זהיר ולא נגע. ולהכי נקט נגובים שאילו היה עכשיו משקין עליהם הוי המשקין נעשים ראשונים מחמת הידים ועושין את החולין שניים וכשנוגעין בתרומה שבפיו פוסלים אותה: האונן. שלא נטמא במתו: מחוסר כפורים. שטבל והעריב שמשו ולא הביא קרבנותיו: צריכין טבילה. לאחר שיביא קרבנו אם רצה לאכול קדש כיון דעד האידינא היו אסורים בקדש אצרכינהו רבנן טבילה. ומחוסר כפורים פוסל את הקדש בנגיעה: והאונן. אף על פי שאסור לאכול אינו פוסל בנגיעה: אבל לא בתרומה. דמחוסר כפורים ואונן מותרים בתרומה. ואע"ג דאונן אסור במעשר שני מותר הוא בתרומה דמרבין ליה מוכל זר לא יאכל קדש (ויקרא כב) זרות אמרתי לך ולא אנינות: ד שביהודה נאמנין וכו'. להכי נקט ביהודה. לפי שרצועה של ארץ כותיים היתה מפסקת בין גליל ליהודה. וירושלים ארץ יהודה היה ולא היה אפשר להביא קדש מארץ הגליל ליהודה. לפי שגזרו טומאה על ארץ העמים. ואפילו של חברים שבגליל לא היה אפשר להביאו לנסכים: נאמנין על טהרת יין ושמן כל ימות השנה. ע"ה אמר יין זה טהור הוא והוא לנסכים. שמן זה טהור הוא והוא למנחות. נאמן לעולם דמשום חומרי דקדש מזדוהר ולא משקר. אבל אם אמר יין ושמן אלו טהורים והן לתרומה אינו נאמן. שאין אסור טומאת תרומה חמור בעיני עמי

trustworthy regarding the purity of wine and oil [for libations and meal-offerings] throughout the entire year, and [are trustworthy] only during the season of the wine-presses and the oil-presses regarding *terumah* [for even the common people make sure to tithe in purity the oil and the wine, which are tithed during the season]. If

the wine-press and oil-press [season] passed, and they [the common people] brought to him [the priest] a barrel of wine of *terumah*, he may not accept it from them; rather, he may leave it for the next wine-press [season and then he may accept it]. But if he [the common person] said to him [the priest], "I have [also] set apart into it [the barrel] a *revi'it* [a quarter log] of wine, for use in libations," he is trustworthy [regarding the entire barrel]. They [common people] are trustworthy regarding jugs of wine and jugs of oil which are mixed [consisting of *terumah*, unconsecrated and libation wine or oil, all in one jug] in the season of the wine-presses and the oil-presses, and [also] seventy days before [the season of] the wine-presses [since they begin to purify and guard against impurities seventy days before the season, although common people are not trusted regarding the purity of the jugs themselves even during the season; here, however, he is trusted since he is believed in regard to the drink-offering contained within it].

(5) From Modi'im [a distance of fifteen *mil* from Jerusalem] and inwards they [potters from among the common people] are trustworthy regarding the [purity]

רבנו עובדיה מברטנורא

הארץ וחיישינן דלמא משקרי בה: **ובשעת הגתות והבתים.** בעת הבעיר ובעת שעוצרים היותם בבר נאמנין אף על התרומה לפי שכל בני אדם מטהרים את כליהם בעת עשיית היין והשמן. כדי להפריש התרומה בטהרה: **עברו הגתות וכו'.** לאחר שעבר זמן הבעיר. או זמן עצירת הזתים בבית הבר. והביא עם הארץ חבית של יין או של שמן של תרומה לכהן חבר ואומר שהיא טהורה. לא יקבלנה ממנו בחזקת טהורה דלאחר הגתות והבדים אינו נאמן: **אבל מניחה לגת הבאה.** עם הארץ שיודע שלאחר הגתות הבדים אינו נאמן. מניח חבית זו לגת הבאה ואז נותנה לכהן. דבאותו שעה הוא נאמן עליה: **רביעית.** הלוג יין לנסכים נאמן על כל החבית. דמגו דמהימן אקדש מהימן נמי אתרומה: **כדי יין וכדי שמן המדומעות.** המטהר את טבלו לנסכים והשתא איכא חולין ותרומה וקדש מעורבין ומדומעין זה בזה. ובא לומר גם על הכדים שהן טהורים. אע"ג דעם הארץ אינו נאמן על הכדים אפילו בשעת הגתות. האידנא מהמנינן ליה על הכדים אפילו קודם שעת הגתות שבעים יום. דמגו דמהימן אקדש מהימן נמי אתרומה ואכדים. דגנאי הוא לקדש שיהיו הכדים שעירוהו מהם בחזקת טומאה והוא קרב. ושבעים יום דנקט. משום דאורחא דעלמא הוא להזמין את

הכלים ולטהרם ע' יום קודם הגתות: **ה מן המדומעות לפניה.** מדמינן בבר רבויא מירושלים ט"ו

of [essential] pottery vessels [there were no potters in Jerusalem proper, because large furnaces were prohibited and as a result, the Rabbis did not institute the rule that the common people within this radius are not trustworthy regarding purity]. From Modi'im and outwards, they are not trustworthy. How so? If the potter selling the pots, entered inwards of Modi'im, then the same potter [and not an agent] in regard to the same pots [only those he brought with him] and in regard to the same buyers [who saw him enter with the pots] is trusted. If he went out[wards from Modi'im], he is not trustworthy.

(6) The tax collectors who entered the house, as well as thieves who returned stolen vessels, are trustworthy to say: "We did not touch" [anything besides the vessels they took, or did not touch the contents inside the vessels]. And in Jerusalem they [common people] are trustworthy regarding [the purity of vessels for] sacrifices, and during the Festival season [when everyone would purify themselves in order to go up to the Temple they are trustworthy], regarding [the purity] of *terumah* as well.

(7) If a person [a *haver* one who is particular about eating only in purity] opened his barrel [of wine] or began [to sell] his baked goods on the Festival: Rabbi רבנו עובדיה מברטנורא

מיל. ממנו ולפנים לצד ירושלים נאמנים קדרים עמי הארץ ליקח מהן כלי חרס הדקים. כגון כוסות קדרות וקיתונות. לפי שאי אפשר בלא הם. ובירושלים אין עושין כבשונות מפני העשן לא לסיד ולא לקדרות לפיכך האמינום ולא גזרו עליהם. שאין גוזרים גזירה על הצבור שאין יכולין לעמוד בה: הוא הקדר. מי שהביאו מחוץ למודיעית לו בלבד האמינו לפי שאי אפשר שלא להאמינו אבל אם מסרם ליד קדר אחר ע"ה היושב במודיעית או לפנים. לא האמינוהו: והן הקדרות. על אותן קדרות שהביא הוא נאמן. ואינו נאמן לצרף עמהם קדרות של קדר אחר שיושב במודיעית או לפנים: והן הלוקחין. חברים שראוהו שהביאם. נאמן הקדר אצלם ולא אצל לוקחים אחרים: יצא מן המודיעים. לשוב לאחוריו אינו נאמן: ו הגבאים. ישראל שהן גבאים למלכי אומות העולם לגבות מישראל מסים וארנוניות. ונכנסו לתוך הבית לעבוט עבוטו: וכן הגנבים. שנגנב כלי חרס והחזירו: נאמנים לומר לא נגענו. לתוכו. והוא שהחזירו מחמת תשובה שעשו מעצמם. לא מחמת יראה: ובירושלים נאמנים על הקדש. נאמנים על כל כלי חרס בין גדולים בין קטנים. לומר שהן טהורין לקדש לפי שאין עושין כבשונות בירושלים, לפיכך האמינום ולא גזרו עליהם. ובשעת הרגל אף על התרומה דאמר קרא (שופטים ה) ויאסף כל איש ישראל אל העיר כאיש אחד חברים הכתוב קראם בשעת אסיפה כולם חברים. ורגל שעת אסיפה היה: ו הפותח את חביתו. חבר שפתח חביתו למכור יין בירושלים

Yehudah says: He may finish [selling after the Festival, even though, after the Festival, any food which was touched during the Festival by common people automatically become unclean; here, however, the Sages extended the period that the food remains clean until after he finishes selling out his opened wares]. And the Sages say: He may not finish [selling after the Festival since food touched by common people during the Festival remains clean for consumption for the duration of the Festival period only]. As soon as the Festival was over, they would remove [the Temple vessels, for immersion] for the purification of the Temple Courtyard [since during the Festival the common people may have touched the vessels, rendering them unclean]. If the Festival was over on Friday [i.e., ended on Thursday], they would not remove [the vessels until after the Sabbath], on account of the honor due the Sabbath [for the priests were busy preparing for Sabbath]. Rabbi Yehudah says: Nor on Thursday, for the priests were not unoccupied [on Thursday either, since they were busy removing the ash from all the Festival sacrifices].

(8) How did they remove [the vessels] for the purification of the Temple Courtyard? They would immerse the vessels that were in the Temple, and they would say to them [the priests who were among the common people]: Take care that you do not touch the table and defile it [for it was prohibited to move and therefore, could not be immersed]. For each of the vessels that were in the Temple, there were two or three [sets], so that if the first ones were defiled, they would bring רבנו עובדיה מברטנורא

ברגל. ומשמשו בו עמי הארץ: לא יגמור לאחור הרגל. שאף על פי שבשעת הרגל הן טהורין. לא שטהרתן טהרה עולמית. אלא שבשעת הרגל הכל חברים, אבל לאחר הרגל טמא מגען למפרע, כדאמרין במתניתין לאחר הרגל מטבילין כלי העזרה מפני שנגעו בהן עמי הארץ ברגל. ור"י דאמר יגמור סבר אם אתה אומר לא יגמור אף הוא לא יתחיל ואין מזון מצוי לעולי רגלים. ואין הלכה כר"י: מעבירין על טהרת העזרה. מעבירין את הכלים ממקומן. להטבילן ולטהר את העזרה. מטומאת עמי הארץ שנגעו בהן ברגל: מפני כבוד השבת. שהיו הכהנים צריכין להתעסק בצרכי שבת איש בביתו: אף לא ליום ה'. אף אם עבר הרגל ליום ה' אין מטבילין אותן עד לאחר השבת. לפי שאין הכהנים פנוין ליום מוצאי יום טוב להטבילן. שטרודין להוציא את הדשן שעל התפוח באמצע המזבח שקבצו שם כל ימות הרגל כל דשן של המערכה, ואין הלכה כר"י: ה ואומרין להם. לע"ה ברגל. וזוהרו שלא תגעו בשלחן. לפי שלא יוכלו להטבילו לאחר הרגל שאי אפשר לסלקו ממקומו דכתיב

the second in their place. All the [other] vessels in the Temple required immersion [after the Festival], except for the golden altar and the bronze altar, because they were [regarded] as the ground [since they are referred to by Scripture as “ground,” (see Bartenura)] and utensils of the ground, are not susceptible to impurity]; the opinion of Rabbi Eliezer. But the Sages say: [The latter required immersion] because they were plated [and therefore were not considered as ground].

הָרֵאשׁוֹנִים, יָבִיאוּ שְׁנַיִם תַּחְתֵּיהֶן. כָּל הַכֵּלִים שֶׁהָיוּ בַמִּקְדָּשׁ, טְעוּנִין טְבִילָה, חוּץ מִמִּזְבֵּחַ הַזָּהָב וּמִזְבֵּחַ הַנְּחֹשֶׁת, מִפְּנֵי שֶׁהֵן פְּקָרְקַע, דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחַכְמִים אוֹמְרִים, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְצֻפִּין:

רבנו עובדיה מברטנורא

ביה (שמות כח) לחם פנים לפני תמיד: **טעונים טבילה**. מפני טומאת הרגל: **חוץ ממזבח הזהב ומזבח הנחשת מפני שהן כקרקע**. מזבח הנחשת. שהתורה קראתו מזבח אדמה. ומזבח הזהב כתיב (במדבר ג) המנורה והמזבחות אתקש מזבחות זה לזה. ושלחן הא אמן דלא נגעו בו: **מפני שהן מצופין**. הכי קאמר. וחכמים מטמאין ואומרין שצריכין טבילה גם הם מפני שהן מצופין. דאי לא הוי מצופין יש לטהרן משום כלי עץ העשוין לנחת. פירוש אחר וחכ"א דטעמא דאין צריכין טבילה לפי שהם מצופין זהב ונחשת. וצפויין בטיל לגביהן. והיו ככלי עץ העשוין לנחת שאין מטמאין ולא פליגי על ר"א אלא בטעמא דמלתא בלבד. כך פירש הרמב"ם בהלכות מטמא משכב ומושב:

הֲדַרְוּ עֲלֶיךָ סֹדֵר מוֹעֵד וְהִדְרָךְ עֲלֶיךָ, דַּעֲתֵן עֲלֶיךָ סֹדֵר מוֹעֵד וְדַעֲתָךְ עֲלֶיךָ,
 לֹא נִתְנָשִׁי מִיָּנֶף סֹדֵר מוֹעֵד וְלֹא תִתְנָשִׁי מִיָּנֶן לֹא בְּעֵלְמָא הֲדִין וְלֹא
 בְּעֵלְמָא דְאַתִּי.

הֲדַרְוּ עֲלֶיךָ סֹדֵר מוֹעֵד וְהִדְרָךְ עֲלֶיךָ, דַּעֲתֵן עֲלֶיךָ סֹדֵר מוֹעֵד וְדַעֲתָךְ עֲלֶיךָ,
 לֹא נִתְנָשִׁי מִיָּנֶף סֹדֵר מוֹעֵד וְלֹא תִתְנָשִׁי מִיָּנֶן לֹא בְּעֵלְמָא הֲדִין וְלֹא
 בְּעֵלְמָא דְאַתִּי.

הֲדַרְוּ עֲלֶיךָ סֹדֵר מוֹעֵד וְהִדְרָךְ עֲלֶיךָ, דַּעֲתֵן עֲלֶיךָ סֹדֵר מוֹעֵד וְדַעֲתָךְ עֲלֶיךָ,
 לֹא נִתְנָשִׁי מִיָּנֶף סֹדֵר מוֹעֵד וְלֹא תִתְנָשִׁי מִיָּנֶן לֹא בְּעֵלְמָא הֲדִין וְלֹא
 בְּעֵלְמָא דְאַתִּי.

הָעֶרֶב נָא יְהוּה אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל
 וְנִהְיֶה כּוֹלְנוּ אֲנַחְנוּ וְצֹאצְאֵינוּ וְצֹאצְאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כּוֹלְנוּ יוֹדְעֵי
 שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתְךָ. מֵאוֹיְבֵי תַחֲכַמְנִי מִצּוֹתְךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי. יְהִי
 לְבִי תָמִים בְּחֻקֶיךָ לְמַעַן לֹא אֲבוֹשׁ. לְעוֹלָם לֹא אֲשַׁכַּח פְּקוּדֶיךָ כִּי בָם
 חִיֵּיתָנִי. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוּה לְמִדְנֵי חֻקֶיךָ. אָמֵן אָמֵן אָמֵן סְלָה וְעַד.

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוּה אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁשָּׁמַתָּ חֻלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית
 הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שָׁמַתָּ חֻלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׂאֲנִי מְשֻׁפָּים וְהֵם מְשֻׁפָּיִמִים
 אֲנִי מְשֻׁפָּים לְדְבָרֵי תוֹרָה וְהֵם מְשֻׁפָּיִמִים לְדְבָרֵם בְּטָלִים. אֲנִי עֹמֵל
 וְהֵם עֹמְלִים אֲנִי עֹמֵל וּמְקַבֵּל שְׂכָר וְהֵם עֹמְלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר.
 אֲנִי רֵץ וְהֵם רְצִים, אֲנִי רֵץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְהֵם רְצִים לְבָאֵר שְׁחַת,
 שְׁנֵאמַר: וְאַתָּה אֱלֹהִים תוֹרֵד לְבָאֵר שְׁחַת, אֲנִשִּׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא
 יִחְצוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֲבֹטַח בְּךָ:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי כְּשֵׁם שֶׁעֲזַרְתָּנִי לְסִיּוּם סֹדֵר מוֹעֵד בֵּן תַּעֲדֶרְנִי לְהִתְחִיל מִסְכָּתוֹת וּסְפָרִים אַחֲרִים וּלְסִיּוּמָם לְלִמּוּד וּלְלִמּוֹד לְשִׁמּוֹר וּלְעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דְּבָרֵי תִלְמוּד תּוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה וְזִכּוֹת כָּל הַתְּנָאִים וְאַמוּרָאִים וְתִלְמִידֵי חֲכָמִים יַעֲמוּד לִי וּלְזֵרְעִי שְׁלֹא תִמּוֹשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זֵרְעִי וְזֵרַע זֵרְעִי עַד עוֹלָם. וְתִתְקַיֵּם בִּי בְּהִתְהַלֵּךְךָ תִּנְחָה אוֹתְךָ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וְהִקִּיצוֹת הִיא תִּשְׁיַחֵךְ כִּי בִי יִרְבוּ יְמֶיךָ וְיִוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים אוֹרֶךְ יָמִים בְּיַמִּינָה עוֹשֵׁר וְכַבּוֹד בְּשִׁמְאֵלָה יְהוּה עוֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוּה יְבָרֶךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם.

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֵלְמָא דְהוּא עֵתִיד לְאַתְחַדְתָּא וּלְאַחֲרָא מִתְיָא וּלְאַסְקָא לְחַיֵּי עֵלְמָא וּלְמַבְנֵי קִרְתְּךָ דִּירוּשְׁלַם וּלְשִׁכְלָל הִיכְלֵיהּ בְּגוּזָה וּלְמֵאֲקָר פּוֹלְחָנָא נּוֹכְרָאָה מֵאַרְעָא וּלְאַתְבָּא פּוֹלְחָנָא דְשִׁמְיָא לְאַתְרֵיהּ וְיִמְלִיךָ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכוּתֵיהּ וְיִקְרִיָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב וְאַמְרוּ אָמֵן.

יְהִיא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וּלְעֵלְמֵי עֵלְמֵיָא. יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאֵר. וְיִתְרוֹמֵם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדְרֵר. וְיִתְעַלֶּה. וְיִתְהַלֵּל שְׁמֵהּ דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְעֵילָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא. וְשִׁירְתָּא. תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא. דְאַמְרִין בְּעֵלְמָא וְאַמְרוּ אָמֵן.

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן וְעַל תִּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תִּלְמִידֵי תִלְמִידֵיהוֹן. וְעַל כָּל מֵאֵן דְּעֵסְקִין בְּאוּרִיתָא דִּי בְּאַתְרָא הֶדִין וְדִי בְּכָל אַתְרָא וְאַתְרָא. יְהִיא לְהוֹן וּלְכוֹן שְׁלָמָא רַבָּא חָנָא וְחֻסְדָּא וְרַחֲמִין וְחַיִּין אַרְיִכִין וּמְזוּנֵי רְוִיחֵי וּפּוֹרְקָנָא מִן קֳדָם אֲבוּהוֹן דְשִׁמְיָא וְאַרְעָא וְאַמְרוּ אָמֵן.

יְהִיא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמֵיָא. וְחַיִּים טוֹבִים עֲלִינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאַמְרוּ אָמֵן. עוֹשֵׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלִינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאַמְרוּ אָמֵן.